

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Disputationes|| ROBERTI BELLAR-||MINI E SOCIETATE
IESV,|| DE CONTROVERSIIS CHRISTIANAE|| FIDEI,
ADVERSVS HVIVS TEM-||poris Hæreticos,||**

Tribus Tomis comprehensæ.||

De|| EXTREMA VNCTIO-||NE, ORDINE, ET MATRI-||MONIO.|| SINGVLIS LIBRIS
EX-||PLICATA.||

Bellarmino, Roberto Francesco Romolo <Heiliger>

Ingolstadii, [1599]

VD16 B 1607

Liber Secvndvs. De Sacramento Ordinis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-54104](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-54104)

DE SACRAMENTO ORDINIS LIBER.

DE SACRAMENTO ORDINIS, quæ ad hunc locum pertinent, sunt hæ quæstiones *PRIMA*; An sit Ordinatio Ministrorum Sacramentum verè ac propriè dictum. *SECUNDA*; Omniumne Ministrorum, an quorundam tantùm Ordinatio sit Sacramentum. *TERTIA*; Quæ sit materia, & quæ forma Sacramenti huius. *QUARTA*; Quis effectus. *QUINTA*; Qui minister. *SEXTA*; Quibus cæremoniis conferatur.

Alia quædam ad hunc locum reuocari possent, quæ sunt à nobis alio loco iam explicata, nimirum de potestate Ecclesiastica; de numero, distinctione, atque officio singulorum Ordinum; de sacerdotio, de annexis sacerdotio, ut de continentia, aliisque id genus rebus.

CAPVT PRIMVM.

Ordinationem verè ac propriè Sacramentum esse nouæ legis; qui negauerint ex hæreticis.

EST igitur quæstio *PRIMA* eaque præcipua; Sitne, Ordinatio Sacramentum propriè dictum. Negat *Lutherus* in lib. de captiuit. Babyl. cap. de Ordine, vbi sine vlllo ordine, & petulantissimè disputat. Negat etiam *Illyricus* in Confessione Antuerpiensi, c. 11.

CC 2

& Kem.

& Kemnitius in 2. parte Examinis, in disputatione de Sacramento Ordinis, pag 1162. & sequentibus. Calvinus autem etiam si plerisque in locis duo tantum ponit Sacramenta, Baptismum, & Cœnam, tamen lib. 4. Inst. c. 14. §. 20. & c. 19. §. 31 agnoscit Ordinationem esse verum Sacramentum; ac dicit se tantum duo antea posuisse, quod loqueretur de Sacramentis, quæ omnibus fidelibus communia sunt.

Philippus quoque Melancthon, etsi in locis primò editis duo tantum posuerat Sacramenta, tamen in locis editis anno XXXVI. LII. & LVIII. Ordinationem vult esse verum Sacramentum, & fusè id probat. Item in Apologia Confessionis Augustanæ, art. 13, qui est de numero Sacramentorum, satis apertè docet, Ordinationem Ministrorum esse Sacramentum propriè dictum.

Nec valet responsio Kemnitij pag. 1167. vbi dicit, Apologiam esse intelligendam de voce Sacramenti largo modo accepta. Id, inquam, non valet. Nam Philippus dicit ad Sacramenta propriè dicta tria requiri, ritum, promissionem gratiæ, & mandatum; deinde ex hoc fundamento probat Sacramenta esse propriè dicta, Baptismum, Eucharistiam, & Absolutionem. Deinde ex eodem fundamento reiicit Confirmationem, & Extremam vnctionem, & paulò post etiam Matrimonium. De Ordine autem distinguit: nam si accipiatur pro sacerdotio, negat in Ecclesia vllum esse debere sacerdotium; si accipiatur pro Ordinatione Ministrorum, dicit non grauare se admittere eam inter Sacramenta, & probat ex fundamento suprâ posito, quia habet ritum, mandatum, & promissionem. Itaque sine dubio Kemnitius, etiam si id confiteri palàm non audeat, repugnat in hac controuersia non solum Calvino, sed etiam Lutheranis præcipuis; seque adiungit Illyrico, aliisque obscurioribus, & paucioribus Lutheranis.

CAPVT SECVNDVM.

Ordinationem Sacramentum esse demonstratur ex diuinis literis.

QVO D igitur Ordinatio sit Sacramentum verè, ac propriè dictum, demonstratur ex sacris literis. Tria requiruntur ad Sacramentum propriè dictum,

ctum, vt aduersarij fatentur, & asserit Apologia Confessionis, art. 13. quam admittit Kemnitijs, cum in eius verba iurauerit, nimirum, symbolum externum, seu ritus; promissio gratiæ; & mandatum, seu institutio diuina. Hæc omnia reperiuntur in Ordinatione.

Ac primùm, ritus, externumque symbolum est manuum impositio: de qua est in Scriptura frequentissima mentio, vt Actorum 6. vbi ordinantur Diaconi per manus impositionem Actorum 13. impositione manuum ordinantur Episcopi Paulus, & Barnabas, sic enim eum locum intelligit sanctus Leo epist. 81. ad Dioscorum, & Chrysostomus in commentario eius loci. Actorum 14. vbi habemus: *Cum constituisset eos presbyteros*, Græcè est *καθότις αὐτοὺς*, id est, cum per manus impositionem creasset presbyteros. 1. Timoth. 4. *Cum impositione manuum presbyterij*. Et cap. 5. *Nemini citò manus imposueri*. Et 2. Tim. 1. *Per impositionem manuum mearum*. Quæ omnia loca intelliguntur ab omnibus expositio- nibus de Ordinatione: vnde etiam apud Græcos ordinatio *καθότις* appellari solet, id est, manuum extensio, siue impositio.

Promissio gratiæ habetur expressè. 1. Timoth. 4. *Noli negligere gratiam, &c.* Et 2. Timoth. 1. *Admoneo te, vt resuscites gratiam, &c.*

Denique mandatum, & institutio, Actorum 13. *Segregate mihi Saulum, & Barnabam*. Actorum 20. *In quo vos Spiritus sanctus posuit Episcopos*. Ephel. 4. *Ipsè dedit quosdam quidem Apostolos, alios Prophetas, alios Pastores, & Doctores*.

RESPONDET Kemnitijs loco notato, hæc omnia nihil ad rem facere; nam symbolum illud externum, id est, manus impositio, adhibebatur quidem in Ordinatione, sed non erat aliud nisi caremonia, qua utebantur Apostoli, cum pro aliquo orabant, eumque Deo commendabant. Itaque imponebant manus iis, quos ordinabant, non vt Sacramentum aliquod traderent, sed vt eos Deo commendarent. Promissio autem gratiæ habetur quidem in Scripturis, sed non promissio gratiæ iustificantis à peccato; hæc autem necessaria est ad Sacramentum propriè dictum. Denique mandatum habetur, vt Ministri ordinentur, sed non habetur man-

datum, ut fiant certo aliquo ritu. Dominus enim cum ordinavit Apostolos Lucae 22. dixit? *Hoc facite*; sed non legitur vlla cæremonia, qua eos ordinaverit. Deinde Ioann. 20. dedit illis iterum Ecclesiasticam potestatem, dicens: *Quorum remiseritis peccata*: nec tamen imposuit manus, aut vinxit illos, aut dedit instrumenta consecrationis, quod modò nos facimus, sed tantùm insufflauit, quod nos minimè facimus. Neque Apostoli vsquam tradunt, se mandatum accepisse, ut manus imponerent, cum ordinabant Ministros.

R E S P O N D E O. Quod attinet ad manus impositionem, adhibitam eam fuisse non solùm ad orandum, sed etiam ad ordinandum. Id probatur **P R I M O**, quia Scriptura non meminit orationis 1. Timoth. 4. & 5. & 2. Tim. 1. vbi de manus impositione agitur.

S E C V N D O, in Actis cap. 6. vbi ordinantur Diaconi ab Apostolis, distinguitur apertissimè oratio ab impositione manuum: sic enim legimus Græcè: *καὶ προσβύξασαντες ἐπέθηκαν αὐτοῖς τὰς χεῖρας*, id est, *Et cum orassent, imposuerunt eis manus*. Et rursus cap. 13. distinguitur vna cæremonia ab alia: *ieiunantes, inquit, & orantes, imponentesque illis manus, dimiserunt eos*.

T E R T I O, quia 1. Timoth. 5. illa verba: *Nemini citò manus imposueris, neque communicaueris peccatis alienis*, non possunt exponi de oratione, sed de cæremonia, qua ordinantur Ministri. Non enim communicat peccatis alienis, qui orat pro alio, etiam si indignissimo; sed qui ordinat indignum, is verè communicat peccatis alienis.

Q U A R T O, illa verba Actor. 14. *χεροτονήσαστες προσεύχασαντες* nulla ratione possunt exponi de oratione. Neque obstat, quòd aduersarij nolunt *χεροτονῆν* esse manus imponere; sed manus extendere, siue attollere in signum suffragij. Id, inquam, non obstat; nam in Scripturis, & vsu Ecclesiastico *χεροτονῆν*, significat extendere manus super capita ordinandorum, & eo modo ordinare; ita ut sit idem *χεροτονία*, & *χεροθεσία*. Id patet ex Chrysostomo homil. 10. in priorem ad Timotheum, & ex epistola Concilij Nicæni ad Alexandrinos apud Theodoretum lib. 1. histor. cap. 9. & ex alijs Græcis, qui Ordinationem, quæ ab Episcopo fit,

po fit, vocant *Χεροτονίω*, & tamen Episcopi non ordinant, attollendo manus in signū suffragij, sed extendendo super capita ordinandorum. Et ex hoc ipso loco Act. 14. idem aperte colligitur; nam Lucas non dicit, Apostolos constituisse presbyteros ad *Χεροτονίω* populi, vt dicere deberet, si intelligeret id quod aduersarij volūt, sed dicit ipsos Apostolos vsos *Χεροτονία*, id est, manus extensione in cōstituendis presbyteris.

Denique sanctus Hieronymus peritissimus vtriusque linguæ, in cap. 58. Isaia, *Χεροτονίω*, interpretatur manus impositionem, quæ cum vocis imprecatione, Ordinationem perficit. DENIQUE etiamsi constaret cum manus impositione semper coniunctam fuisse orationem, nihil obtineret Kemnitius: tunc enim diceremus, verba Sacramentalia esse orationem quandam; vnde etiam mysticæ preces dicuntur à veteribus.

Quantum ad promissionem gratiæ remissionis peccatorum, RESPONDEO, vel vult Kemnitius omne Sacramentum per se esse institutum ad remissionem peccati, vel id satis esse, si conferat gratiam gratum facientem, quæ sit efficax ad peccatum delendum, si illud inueniat, licet per se ad alium finem ordinetur.

Si PRIMVM affirmat, non poterit defendere Eucharistiam esse verum Sacramentum: siquidem certum est, Eucharistiam non esse per se institutam ad peccatum tollendum, sed ad vitam spiritualem conseruandam, & augendam. Id quod patet ex eo, quod datur immediatè post Baptismum: proinde iis, qui non habent peccata: immò non datur nisi iis, qui iudicantur mundi, & puri esse à peccato, cum Paulus dicat, 1. Cor. 11. *Probet autem seipsum homo, & sic de pane illo edat, &c.*

Si SECVNDVM, facillè ostendemus Ordinationem esse verum Sacramentum. Nam gratia, quæ illi promissa est, non est donum aliquod gratis datum, vt prophetia, vel donum linguarum, sed gratia iustificans. Nam IN PRIMIS Ioan. 20. cum Dominus tribuit Apostolis potestatem remittendi peccata, quæ est pars quedam sacerdotij; dixit: *Accipite Spiritum sanctum.* non autem vocatur absolutè Spiritus sanctus in scripturis donum illud, quod in impiis esse potest. PRAE-

TEREA, 2. Timoth. I. vbi dixerat Apostolus, gratiam Timotheo per manus impositionem datam, subiungit explicans, quæ sit illa gratia: *Non enim, inquit, dedit nobis, id est, nobis Episcopis, Deus spiritum timoris; sed virtutis, & dilectionis & sobrietatis.*

Quod autem pertinet ad mandatum, siue institutionem, non legimus quidem disertis verbis Christum dixisse, Ordinate Ministros per manus impositionem: sed euidenter id colligimus ex sanctis literis. Nam vt diximus de aliis Sacramentis, non potest vllus homo gratiam alligare certo signo; idq; etiam aduersarij concedunt: atqui secundum scripturas alligata est gratia manus impositioni in Ordinatione, vt ex illis verbis patet, 1. Timoth. 4. *Noli negligere gratiam, quæ data est tibi per prophetam, cum impositione manuum presbyteri.* vbi illud, *Per prophetiam*, non est instrumentum, sed causa impellens, & mouens: instrumentum autem conferendæ gratiæ est illud: *Cum impositione manuum.* Sensus enim est, vt rectè etiam Calvinus exponit; Noli negligere gratiam illam, quæ tibi data est, quando Episcopus à me ordinatus es, iuxta reuelationem de te mihi factam, (Deus enim reuelauerat Paulo, & iusserat, vt Timotheum ordinaret, id quod etiam habetur in primo capite) secundum præcedentes in te prophetias. Quod autem instrumentum gratiæ conferendæ, fuerit impositio manuum, habetur adhuc clarius, 2. Timoth. 1. *Admoneo te, vt resuscites gratiam, quæ in te est, per impositionem manuum mearum.* Cùm igitur gratia sit alligata Ordinationi per manus impositionem, necesse est Deum esse auctorem, & institutorem illius cæremoniæ.

Neque argumenta Kemnitij contra allata concludunt. Dominus enim, qui Sacramentis alligatus non erat, poterat Apostolis dare effectum Sacramenti sine Sacramento, id est, ordinare presbyteros, & Episcopos sine manus impositione; sicut eosdem Apostolos sine Sacramento confirmauit, & Magdalenam sine Sacramento absoluit.

Ad primum quod neque cogimur credere, Dominum sine impositione manus Ordinationem Apostolis contulisse. Nam etiamsi scriptum non est, per impositionem manuum ordinatos Apostolos à Christo; tamen neque scriptum est contrarium: & multa fecit Dominus, quæ scripta non sunt.

CAPVT

CAPVT TERTIVM.

Ordinationem Sacramentum esse, probatur ex traditione.

AM verò more nostro id ipsum demonstrabimus ex Ecclesiastica traditione, id est, testimoniis sanctorum Pontificum, Conciliorum, & Patrum.

Lutherus enim in lib. de captiuit. Babylonica, cap. de Ordine, solum Dionysium dicit posse citari ex antiquis auctoribus, pro Sacramento Ordinis, & aliis Sacramentis, excepto Baptismo, & Eucharistia. Sic enim ait: *Scio hunc solum auctorem haberi ex antiquis pro septenario Sacramentorum, licet Matrimonio omisso, senariū tantum dederit: nihil enim prorsus in reliquis Patribus de istis Sacramentis legimus. Nec Sacramenti nomine censuerunt, quoties de his rebus loquuti sunt: recens enim est inuentio Sacramentorum.* Hæc ille: ubi multa mentitur. Nam nec verum est, quod ille quasi contra se citat, Dionysium tradere sex Sacramenta; non enim meminit nisi quatuor: nihil enim scribit de Pœnitentia, Extremaunctione, & Matrimonio. **D E I N D E** mentitur impudentissimè, cum dicit, recentem esse inuentionem Sacramentorum; nimirum quoad nomen Sacramenti: nos enim in primo libro ostendimus, omnes veteres Latinos hoc vocabulo vsos. **D E N I Q V E**, nihil prorsus in antiquis legi de his Sacramentis, est mendacium Luthero dignissimum.

Igitur ex Pontificibus **I N N O C E N T I V S I.** in epist. 18. ad Alexandrum Antiochiæ Episcopum cap. vlt. confert Ordinationem cum Baptismo; ac dicit, ab hæreticis baptizatos recipi cum suo Baptismo, sed ab hæreticis ordinatos, non recipi cum suo Ordine: & causam reddit, quia hæretici solum Baptismum dare permittuntur. Ex collatione cum Sacramento propriè dicto, indicat se habuisse Ordinationem etiam pro Sacramento propriè dicto.

Vbi tamen **O B S E R V A N D V M** est, non velle Innocentium iterum ordinandos esse, quos hæretici ordinauerant, sed solum cessare debere ab executione Ordinum, ac si ordinati non essent.

L E O I. epist. 81. ad Dioscorum Alexandrinum, c. 1. Ordinatione

CC 5

natio

nationem Sacramentum vocat, & iubet à ieiuniis dari, & accipi, & solum in vespera Sabbathi, idque summa cum deuotione: vbi apertè indicat in eo Sacramento gratiam conferri. Et epist. 87. ad Episcopos Mauritanix, cap. 1. de Ordinatione loquens: *Quis, inquit, dissimulare audeat, quod in tanti Sacramenti perpetratur iniuriam?* Hæc ille. Audis hic nomen Sacramenti?

ANASTASIUS II. in epistola ad Anastasium Imperatorem, cap. 7. *Nullum, inquit, de his quos vel baptizauit Acacius, vel quos Sacerdotes, siue Leuitas, secundum canones ordinauit, vlla eos ex nomine Acacij portio lesionis attingit, quo forsitan per iniquum tradita Sacramenti gratia minus firma videatur.* Vbi S. Pontifex Ordinationem, & Sacramentum vocat, & gratiam conferre dicit, & cum Baptismo comparat: & idem repetit, cap. 8.

Denique sanctus GREGORIUS I. lib. 4. commentariorum in libros Regum, cap. 5. in ipso initio de Sacramento Ordinis loquens: *Is, inquit, qui promouetur, bene foris rugitur, si intus virtute Sacramenti roberetur.* Vbi & Sacramentum vocat, & gratiam conferre affirmat ipsam Ordinationem.

Ex CONCILIIIS, Chalcedonense Concilium, canone 2. damnate eos, qui pecunias pro Ordinatione suscipiunt; & causam reddit, quia gratiam Dei illi censentur vendere, quæ tamen vendi nullo modo potest, aut debet. Idem habet II. Bracarense, can. 5. & alia. Denique Florentinum Concilium, Græcis, & Latinis probantibus, Ordinationem inter Sacramenta propriè dicta numerauit: quod etiam facit Concilium Tridentinum, sess. 23. cap. 2. & can. 3.

Ex Patribus, DIONYSIUS Areopagita, lib. de Ecclesiastica hierarchia, cap. 5. de ritu ordinandorum agit, & satis ostendit eo ritu gratiam conferri, & proinde Sacramentum esse. Quod etiam Lutherus fatetur: nam in lib. de Babylonica capt. cap. de Ordine, solum Dioynisium citat contra suam nouitatem: nec aliter respondet, nisi more suo eum auctorem contemnendo. Dicit enim nihil in eo esse solidæ eruditionis; & addit, sibi facile esse meliorem Hierarchiam scribere, quàm Dionysius scripserit. Nos autem opponimus Luthero sanctum Gregorium, qui homil. 34. in Euangelia, hunc Dionysium, vt antiquum, & venerabilem Patrem laudat.

Exstat

Exstat apud Sozomenum lib. 7. hist. cap. 10. MARTYRI
cuiusdam sententia, ad Nectarium Episcopum Constanti-
nopolis, vbi apertè comparat sacerdotium cum Baptismo,
& vtroque homines iustificari dicit: Tu, inquit, o beate,
recens baptizatus, ac purificatus, & mox insuper sacerdotia
auctus es: vtraque autem hæc peccatorum expiatoria esse
Deus constituit.

S. Ioan. CHRYSOSTOMVS lib. 3. de sacerdotio: Sacer-
dotium, inquit, in terra peragitur, sed in rerum cælestium
classẽ, ordinemq̃ referendum est. Atque id perquam me-
rito: quippe non mortalis quispiam, non Angelus, non Arch-
angelus, non alia quævis creata potentia, sed ipse Paracletus
ordinem eiusmodi disposuit. Et infra: Tum probè intelliget,
quanto sacerdotes honore, quanta dignitate, Spiritus sancti
gratia dignata fuerit.

THARASIVS in epist. ad Adrianum Papam, quæ habe-
tur in primo tomo Bibliothecæ sanctorum Patrum, dicit
eos, qui pecunias accipiunt pro Ordinatione, vendere gratiã,
atq; ad eò ipsam Spiritũ sanctum, qui datur in Ordinatione.

Theodoretus in illud, 1. Timoth. 5. Manus citò nemini
imposuerũ; Theophylactus, & Oecumenius in illud, 2. Ti-
moth. 1. Admoneo te, vt excites gratiam; apertè dicunt in Or-
dinatione conferri gratiam Spiritus sancti, quæ piis studiis,
& oratione fouenda est, quemadmodum oleo fouetur ignis.

CYPRIANVS, seu quicumque fuit auctor sermonum de
operibus cardinalibus Christi; Ordinationem Sacramentum
vocat, & cum Baptismo confert: Docemur, inquit, quæ sit
Baptismi, & aliorum Sacramentorum stabilitas. Et infra:
Nam Baptismum repeti, Ecclesiasticæ prohibent regulæ, &
semel sanctificatus nulla deinceps manus iterum consecrans
presumit accedere: nemo sacros Ordines semel datos iterum
reuocat, &c.

AMBROSIVS lib. de dignitate sacerdotali, cap. 5. Homo,
inquit, imponit manum, Deus largitur gratiam: Sacerdos im-
ponit supplicem dexteram, Deus benedicit potenti dextera.
Vide eundem in 1. Corinth. 12. in illud: Diuisiones gratiarum
sunt. & in 1. cap. 2. ad Timotheum.

HLERONYMVS in Dialogo contra Luciferianos, toto ferè
eo libro confert Ordinationem cum Baptismo, ac probat
Ordi-

Ordinationem ab hæreticis datam, esse ratam, quia Baptismus ab eis datus, ratus Baptismus est. Illa sunt enim verba S. Hieronymi, contra Luceferianos: *Si in fide sua baptizato baptizans nocere non potuit: & in fide sua sacerdotem constitutum constituens non inquinavit.*

AVGVSTINVS simili ratione argumentandi, probat contra Donatistas, Sacramentum Ordinis semel habitum amitti non posse, quia Baptismus semel acceptus amitti non potest: sic enim ait, lib. 2. contra Parmenianum, cap. 13. *Ipsi explicent quomodo Sacramentum baptizati non possit amitti, & Sacramentum ordinati possit amitti. Si enim vtrumque Sacramentum est, quod nemo dubitat, cur illud non amittitur, & illud amittitur? neutri Sacramento iniuria facienda est.*

Similia habet lib. 1. de Baptismo, cap. 1. in quibus locis quædam OBSERVANDA sunt. PRIMO, Ordinationem ab Augustino vocari Sacramentum in duobus capitulis forte decies, contra Lutheri mendacium supra notatum. SECUNDO, Augustinum conferre Ordinationem cum Baptismo, atque apertissimè dicere, eodem modo vtrumque Sacramentum esse. TERTIO, eundem Augustinum asserere, neminem esse, qui dubitet de hac veritate: quod est contra alterum Lutheri mendacium. Et præterea est hic locus instar plurimorum locorum: si enim Augustinus non mentitur, omnes eius temporis auctores, immò etiam omnes populi id credebant, quod nos modò credimus.

Vide PRÆTEREA eundem Augustinum, epist. 50. ad Bonifacium, prope finem. & de bono coniugali, cap. 18. & 24. & in sermone de gestis cum Emerito. & denique lib. 2. contra Parmenianum, cap. 11. vbi dicit, per hoc Sacramentum dari Spiritum sanctum: ex quo etiam colligitur, eam cærimoniam Sacramentum esse propriè dictum.

His accedant SCHOLASTICI apud Magistrum, lib. 4. distinct. 24. ex quibus sanctus Thomas, q. 1. art. 1. affirmat communem esse omnium sententiam, Ordinationem vnum esse ex septem verè, ac propriè dictis Sacramentis,

CAPVT

CAPVT QVARTVM.

Idem ostenditur ratione.

ACCEDAT etiam congruentia rationis. Deus enim cuius perfecta sunt opera, Deuter. 32. cum dat potestatem, dat etiam ea, quæ requiruntur ad eius legitimum, & congruentem vsum. Id videmus in rebus naturalibus, quibus Deus non tantum potentias operatiuas dedit, sed etiam certas qualitates, & instrumenta, quibus expedite, & rectè illis vtantur. In Ordinatione autem sacra datur homini potestas conficiendi, & ministrandi Sacramenta; quæ certè à peccatore rectè exerceri non potest. Dabit igitur Deus simul cum ea potestate, etiam gratiam iustificantem, & perficientem animam, vt ritè fungatur tanto ministerio. **P R A E T E R E A**, si in Baptismo, in quo datur potestas suscipiendi Eucharistiam, & alia Sacramenta, datur simul cum ea potestate gratia gratum faciens, quia sine ea non rectè percipiuntur Sacramenta cetera: cur in Sacramento Ordinis, in quo datur potestas conferendi Sacramenta, non simul etiam dabitur gratia gratum faciens, cum non minus peccatum sit homini indigno Sacramenta tradere, quàm accipere? Quod si in hoc Sacramento datur gratia gratum faciens, certè Sacramentum erit verè, ac propriè dictum: omnis enim caeremonia instituta ad sanctificandum, Sacramentum est propriè dictum.

Accedat **V L T I M O**, quod aduersarij nihil habent, quod obiciant, nisi argumenta illa negatiua, & leuia, quæ nos supra dissoluimus.

CAPVT QVINTVM.

Episcopalem Ordinationem Sacramentum esse.

EQVITVR SECVNDa quæstio; Quinam Ordines sint Sacramenta. Septem esse Ordines demonstrauimus in primo libro de Clericis; videlicet Sacerdotum, Diaconorum, Subdiaconorum, Acoluthorum, Exorcistarum, Lectorum, & Ostiariorum, Ex quibus Ordo Sacerdotum duplex est: sunt enim alij maiores

iores Sacerdotes, id est, Episcopi, alij minores, id est, Presbyteri. Ex his autem, conuenit inter omnes Catholicos, Ordinem Presbyterorum esse verè, ac propriè Sacramentum, de aliis non omninò conuenit. Dicam igitur de singulis, quid verius, ac probabilius videatur.

AC PRIMVM Ordinatio Episcopalis, Sacramentum est verè ac propriè dictum. Hæc sententia etiam si à quibusdam veteribus Scholasticis negetur; in 4. dist. 24. & ex recentioribus à Dominico à Soto. lib. 10. de iustitia, & iure, quæst. 1. art. 2. & in 4. distin. 24. quæst. 2. art. 3. tamen asseritur ab omnibus antiquis Patribus; & ex recentioribus à Petro Soto, lect. 4. de Sacramento Ordinis in institutione Sacerdotum, & à Caietano, tomo 1. opusc. 11. necnon ab antiquis nonnullis Scholasticis, vt Altisiodorensi, 4. parte summae Theologicæ, Ioan. Maiori. Scoto, Durando, & Paludano in 4. distinct. 24. licet Durandus idem Sacramentum esse velit cum Sacramento presbyteratus. Denique ab omnibus penè Canonistis, in cap. Cleros, dist. 21. & caput Perlectis, dist. 23.

Mihi verò posita assertio certissima videtur. PRIMO, quia Scripturæ quibus Catholici probant, Ordinationem esse Sacramentum, de Ordinatione Episcopali intelliguntur, vt patet ex 1. Timoth. 4. & 2. Timoth. 1. in his enim solis locis discretè ponitur symbolum externum cum promissione gratiæ. In his autem locis agitur de Ordinatione Timothei, qui Episcopus fuit à Paulo creatus, vt omnes interpretes docent. pari ratione, Actor. 13. agitur de Ordinatione Episcopali Pauli, & Barnabæ. Quare si Ordinatio Episcopalis non est Sacramentum, non possumus ex Scripturis aperte probare, Ordinationem esse Sacramentum.

SECUNDO, testimonia allata, Leonis; Gregorij, Dionysij, Martyrij; Chryostomi, Ambrosij, Hieronymi, Augustini, Theodoretij, de solis Episcopis intelliguntur. Veteres enim nomine Sacerdotis absolutè Episcopum intelligebant; vnde Ambrosius librum inscribit de dignitate Sacerdotali, & Chryostomus libros de Sacerdotio, cum tamen vterque de solis Episcopis agat. Itaque amittemus etiam loca Patrum pro controuersia principali, si Episcopalis Ordinatio non est Sacramentum.

TERTIO, Episcopalis Ordinatio est caremonia inprimis

mens characterem spiritualement, & conferens gratiam; ergo est verissimum Sacramentum. Probatum antecedens; ac PRIMVM de characterem, ex eo, quod Episcopalis Ordinatio, non potest repeti. Et PRÆTEREA, Episcopus potest duo Sacramenta conferre; nimirum Confirmationem, & Ordines sacros, quæ non possunt vlli alij Ordines inferiores conferre: & si tentent id facere, nihil prorsus efficiunt; Ergo habet Episcopus ex sua Ordinatione spiritualement potestatem, & proinde nouum characterem.

Dicent, non esse opus nouo characterem, sed satis esse si extendatur character presbyteralis. SED aut volunt reipsa extendi characterem illum, aut solùm significationem, quod videlicet in Episcopo signum sit plurium potestatum, in Presbytero pauciorum. Si dixerint PRIMVM, eandem vim habebit argumentum nostrum: nam eadem efficacia requiritur ad characterem reipsa extendendum, & ad imprimendum nouum, proinde cæremonia, quæ habet effectum istum spiritualement, & supernaturalem, id est, realem extensionem characteris, sine dubio Sacramentum erit. Si dixerint SECUNDVM, facilè reuincuntur. Nam licet character non agat reipsa, sed sit solum signum pacti Dei cum homine, de concursu diuino in actionibus illis Sacramentalibus: tamen hoc signum reale est, & idè sicut vbi est spiritualis potestas, colligimus realem esse in anima characterem; ita quoque vbi est additio nouæ potestatis, oportet colligere realem additionem characteris, aut nouum characterem, quod est probabilius.

DENIQUE magis distant inter se potestas confirmandi, & consecrandi Eucharistiam, quàm potestas legendi Evangelium, & Epistolam in sacrificio. Sed propter ista ponuntur ab aduersariis duo distincti characteres in Diacono, & Subdiacono, nec dicunt vnum extendi; cur igitur nolunt esse duos in Presbytero, & Episcopo?

Iam quòd Episcopalis consecratio conferat gratiam, probatur manifestissimo argumento: nam idè probant Theologi in Ordinatione presbyterali dari gratiam, quia debet presbyter quædam Sacramenta ministrare, quæ sine gratia non dignè ministrantur. Episcopus autem debet quædam etiam Sacramenta ministrare. Sacramentum videlicet

delicet Confirmationis, & Ordinis, quæ sine gratia non dignè ministrantur.

DENIQUE, mirabile est, quod velint aliqui ad officium Diaconi, & Subdiaconi requiri nouam gratiam, & idèd illas Ordinationes esse Sacramenta; & ad officium Episcopi, quod est sine vlla comparatione difficilius, & excellentius, nolint gratiam requiri. Confirmatur hæc ratio dupliciter. **PRIMO**, ex ipso ritu consecrationis Episcopi. In nulla enim Ordinatione adhibetur tanta solennitas, quanta in Ordinatione Episcopi; ibi est impositio manus, ibi vnctio, ibi plurima alia: non est autem credibile tot Sacramentalia infinita, vbi nullum sit Sacramentum. **SECUNDO**, quia si Episcopatus sit Sacramentum à presbyteratu distinctum, facile erit defendere Episcopū iure diuino maiorem esse presbytero, tam ordine quàm iurisdictione, quod hoc tempore omnes hæretici negant: alioqui ægrè id defendi poterit.

Neque rationes quæ contrà obiici solent, conuincunt. **PRIMO** obiiciunt: *Episcopatus non est Ordo nouus, alioquin Ordines essent plures quàm septem. Si autem non nouus Ordo, certè nec nouum Sacramentum: nam si Sacramentum esset, esset vtiq; Sacramentum Ordinis.*

RESPONDEO, Episcopatum esse Ordinem vnum cum presbyteratu, sed genere, non specie: Ordines enim sumuntur ab habitudine quam habent ad Eucharistiam; & quia summa circa Eucharistiam est potestas ipsam conficiendi, idèd primus Ordo est sacerdotalis, id est, eorum qui Eucharistiam consecrare possunt: nec supra hunc potest fingi alius Ordo maior, vel superior. Quia tamen hanc potestatem vario modo participant Presbyteri, & Episcopi, inde sunt duæ species sacerdotum. Presbyteri in consecranda Eucharistia, saltem quoad vsum, pendent ab Episcopis, qui possunt eis interdiceret ne consecrent, vel suspendere ad tempus, vel præcipere, vt tali loco, tali modo, tali tempore celebrent. Et præterea presbyteri non ita habent hanc potestatem, vt eam aliis communicare possint: Episcopi autem, & habent, & communicare aliis possunt.

DICES, non videtur id esse verum; nam Episcopus ex sua consecratione non habet, vt possit Eucharistiam consecrare, sed solùm vt possit confirmare, & ordinare: non igitur conuenit

uenit genere cum presbyteratu ; sed est alia res diuersissima .

RESPONDEO , Episcopatum includere in sua ratione , & essentia sacerdotium , loquendo de potestate Ordinis , de qua sola hic loquimur . Non enim potest intelligi Episcopus , qui non sit Sacerdos , cum nihil sit aliud Episcopus , nisi summus , seu primus Sacerdos : sicut Papatus includit intrinsecè , & essentialiter Episcopatum , licet multa superaddat . Hinc autem sequitur , vt Episcopalis Ordinatio integra consurgat ex duplici Ordinatione , & character Episcopalis integer , & perfectus , non sit vna simplex qualitas , sed quid compositum ex duplici characterè : proinde etiam duo sacramenta requiruntur ad Episcopum constituendum .

Itaque ad argumentum RESPONDEO , Episcopum non habere , vt possit consecrare Eucharistiam , ex sua vltima Ordinatione , tamen id habere ex alia Ordinatione præcedente , quæ est etiam de essentia Episcopatus . Sicut homo non habet ex differentia sua specifica , vt sit sensibilis , tamen id habet ex genere suo , proinde ex natura sua , quæ ex genere , & differentia constat .

Atque hinc soluantur omnia alia argumenta , quæ Sotus , & alij multiplicat . Est enim SECUNDVM eorum argumentum eiusmodi : *Si Episcopatus esset Sacramentum , sequeretur posse aliquem ordinari Episcopum , qui non esset presbyter ; & posse illum sic ordinatum consecrare Eucharistiam ; quorum utrumque est falsum ex communi sententia .* PRIMVM probant , quia vnus Ordo non pendet ab alio , vt patet : quia si quis ordinetur presbyter , qui antea non fuerit Diaconus , ille est verè ordinatus . SECUNDVM probant , quia semper Ordo inferior continetur in superiore , saltem in virtute : posset enim presbyter fungi munere Diaconi , etiam si Ordinem Diaconi non haberet .

RESPONDEO , nihil eorum sequi . Nam impossibile est ordinari Episcopum , qui vel antea non sit presbyter , vel certè non tunc simul accipiat vtramque Ordinationem ; quia vt dixi , vtraque est de essentia Episcopatus . Nec est verum , vnum Ordinem non pendere ab alio , nisi in iis , quorum vnus non est de essentia alterius : nec valet similitudo Diaconi , & Presbyteri , quia presbyteratus non includit essentialiter Diaconatum , sicut Episcopatus includit presbyteratum . Pari ratione

DD non

non sequitur, posse Episcopum, qui non sit presbyter, consecrare Eucharistiam: non enim Episcopatus sine presbyteratu, est Ordo superior, immò nihil est in re, sed merum figmentum in mente, quomodo Archiepiscopus, qui non sit Episcopus, vel rationale quod non sit animal.

TERTIUM argumentum, si Episcopalis ordinatio est Sacramentum, characterem certè imprimit; vel ergo is character est maior presbyterali, vel non: si maior, ergo est aliquid maius potestate consecrandi Eucharistiam, quod omnes negant; & præterea hinc sequeretur, esse ordinem aliquem altiore sacerdotali, qui iam deberet numerari octauus: si non est maior, ergo Episcopus, ut Episcopus, non est maior presbytero, sed æqualis, vel potius minor, quia nullus character est æqualis sacerdotali.

RESPONDEO, characterem Episcopalem integrum & perfectum, esse maiorem presbyterali, quia illum includit, & vnum præterea alium, ut diximus: & hoc modo comparamus Episcopos cum Presbyteris, cum dicimus alios esse superiores, alios inferiores: si tamen quis conferat characterem quem habet Episcopus ex vltima sua consecratione, cum characterem, quem habet ex Ordinatione presbyterali; tunc iste est maior intensuè, quia summa potestas est, posse consecrare Eucharistiam: ille est maior extensuè, quia ad plura se extendit. Sed de his latius.

CAPVT SEXTVM.

Diaconatum esse verum Sacramentum.

PORRO de Diaconis, valde probabile est, eorum Ordinationem Sacramentum esse, licet id non sit certum ex fide. Quod non sit certum ex fide, patet, quia non potest id euidenter deduci ex verbo Dei scripto, vel tradito: neque existat vlla Ecclesiæ de hac re expressa determinatio.

Quod autem id sit valde probabile, **PRIMO** probatur ex communi sententia Theologorum: solus enim videtur esse Durandus, qui asserit solum sacerdotium esse Sacramentum Ordinis, in 4. dist. 24. quæst. 2. cum Caietano, tomo 1. opusc. tract. 11.

SICVN-

SECUNDO, quia I. Timoth. 3. Apostolus Paulus, vt etiam Philipp. 1. & ad Titum 1. semper coniungit Diaconos cum Episcopis, id est, cum Sacerdotibus: intelligit enim nomine Episcoporum, etiam Presbyteros, vt Chryostomus docet in commentario horum locorum.

TERTIO, quia Actor. 6. Diaconi ordinantur per manus impositionem, id est, simili cæremonia qua Episcopi, & Presbyteri.

QUARTO, quia Diaconi in absentia Episcoporum possunt baptizare, Eucharistiam dare, reconciliare pœnitentes publicos, prædicare, ac ferè omnia munera Episcoporum, & Presbyterorum in eorum absentia exercere: ex quo sequitur, eos gratia Dei speciali indigere, ac proinde eorum Ordinationem esse Sacramentum. Antecedens patet. Nam de Baptismo id testatur Tertullianus in libro de Baptismo, & Hieronymus in lib. contra Luciferianos. De Eucharistia, quod videlicet Diaconi Eucharistiam laicis ministrare possint, patet ex Concilio Nicæno, can. 14. immò olim ordinariè Diaconi sanguinem Domini ministrabant populo, vt patet ex Cypriano, sermone 5. de lapsis. De reconciliatione pœnitentium, patet ex eodem Cypriano, lib. 3. epist. 17. De prædicatione, testatur Gregorius, lib. 4. epist. 88. Et hæc videtur ratio, cur Diaconi ad Hierarchiam pertineant, & populis præesse dicantur, vnà cum Episcopis, & Presbyteris, vt patet ex Hieronymo in 2. cap. ad Titum; & ex Dionysio, qui in Ecclesiastica hierarchia non ponit, nisi hos tres Ordines, quia hi soli sunt hierarchici: inferiores enim non præsuat populo, sed tantùm seruiunt superioribus Ordinibus.

QUINTO, Diaconatus semel acceptus, nunquam amittitur, nec potest repeti: igitur imprimet characterem, ergo est Sacramentum.

RESPONDENT quidam, Diaconatum esse perperuum, non ex characterem, sed ex quadam consecratione, & quia est officium de iure diuino. SED solutio non valet. Nam si aliunde potest prouenire, quàm ex characterem, vt non possit amitti Diaconatus; certè ruet principalis ratio Catholicorum, qua inde probant, quædam Sacramenta imprimere characterem, quia non possunt repeti.

DEINDE non esset consecratio Diaconorum, Ordinatio, nisi esset Sacramentum; esset enim simplex officij iniunctio. Nihil autem impedit, quo minus possit officium tolli, & postea iterum reddi: Immo nulla potest fingi maior consecratio, si ita vocanda est dedicatio personæ extra Sacramenta, quàm Monachorum, qui Deo consecrantur per solennem professionem; & tamen iusta causa, & summi Pontificis dispensatione possunt iterum ad seculum redire, ut doctissimi videntur, & exempla aliqua testantur. NEQUE illud obstat, quod sit officium de iure diuino: id enim solum probat, debere esse in Ecclesia Diaconos, sed non probat istum, aut illum debere semper esse Diaconum. Itaque posset tolli ab uno Diaconatus, & dari alteri: sicut etiam de iure diuino est, ut sint in Ecclesia Episcopi cum iurisdictione, & tamen potest summus Pontifex auferre ab Episcopo Episcopatum, quoad iurisdictionem, & dare alteri.

Sed contra hanc propositionem obijciuntur aliqua argumenta. PRIMVM est, quia multi veterum dicunt, Diaconos non à Christo, sed ab Apostolis institutos, ut patet ex Cypriano, lib. 3. epist. 9. ex Anacleto epist. 3. & Damaso, epist. 4. Et confirmatur, quia videntur Diaconi ex occasione quadam instituti, nimirum ob murmur Græcorum; & solo ministerio mensarum addicti, ut patet Actor. 6.

RESPONDEO, Cyprianum solum velle dicere, Christum non ordinasse illos Diaconos, sicut ordinauit Episcopos, & Presbyteros: sed non inde sequitur, Christum non instituisse hoc Sacramentum; nam etiam nullum Christus confirmauit, & tamen instituit Sacramentum Confirmationis. Porro Damasus, & Anacletus solum docent, Christum instituisse tantum duos Ordines Sacerdotum, id est, Episcoporum in Apostolis, & Presbyterorum in LXXII. discipulis: id quod scribunt contra Chorepiscopos, qui tertium genus Sacerdotum videri volebant, cum tamen reuera nihil essent, nisi Presbyteri. Itaque non negant hi Pontifices, Diaconos, & alios Ordines inferiores à Christo institutos, sed negant esse vllum Ordinem Sacerdotum, præter duos iam dictos.

Ad confirmationem RESPONDEO, ex occasione quidem ordinatos primos Diaconos, sed non ex occasione inuentum esse Ordinem Diaconorum.

Neque

NEQUE verum est, solùm ministros mensarum fuisse Diaconos tempore Apostolorum: nam Diaconi erant etiam Philippis, & Ephesi, & in Creta, vt patet ex epistolis Pauli ad Philipp. ad Timotheum, & Titum; & tamen in illis locis non viuebant Christiani communiter, vt esset opus ministris mensarum. DEINDE illa tam solennis Ordinatio per manus impositionem, certè indicat aliud, quàm solùm mensarum ministerium. PRAETEREA, Philippus ex Diaconis primis, non dabat operam mensis præcipuè, sed prædicationi, & Baptismo, Actor. 8. DENIQUE, ab antiquissimis temporibus Diaconi sunt ministri altaris, & Sacramentorum, vt patet ex Iustino Apologia 2. in fine, & ex omnibus antiquis auctoribus.

SECUNDVM argumentum est, quia Diaconi nullam habent potestatem faciendi aliquid supernaturale, aut effectum aliquem, qui sit irritus, si fiat à non Diacono: Ergo non habent proprium characterem; character enim datur ad operandum simpliciter, non ad benè operandum.

RESPONDEO, non esse de essentia Sacramenti, vt qui illud habet, aliquid supernaturale efficiat, sed satis est, si sit cæremonia conferens gratiam. Neque est verum vniuersaliter, quod character detur ad operandum simpliciter, vt patet ex caractere Confirmationis, qui datur ad profitendam fidem: quam tamen aliqui Catechumeni sine caractere interdum optimè profitentur, vsque ad sanguinis profusionem: & aliqui Confirmati non audent profiteri.

TERTIVM argumentum, Diaconatus materia, est traditio libri Euangeliorum, vt habetur in Concilio Florentino. Sed cum ordinarentur primi Diaconi, non erat scriptum Euangelium; ergo vel illi non habuerunt verum Sacramentum, vel non est Sacramentum Diaconatus.

RESPONDEO, hoc argumentum soluendum esse in quaestione sequenti: directè enim probat solùm, non esse librum Euangelij materiam huius Sacramenti,

CAPVT SEPTIMVM

Subdiaconatum esse etiam Sacramentum.

AM verò de Subdiaconatu non est tanta certitudo, quanta de Diaconatu. Nam nec in Scripturis de eo fit mentio, nec eius Ordinatio habet manus impositionem, vt patet ex Concilio IV. Carthag. can. 5. nec Subdiaconi ministrant Eucharistiam, aut alia facere possunt, quæ Diaconi: & demque non pertinent proprie ad Hierarchiam, nisi vt ministri Hierarcharum.

Est tamen valde probabile, etiam hunc Ordinem esse Sacramentum; tum quia videtur imprimere characterem, cum sit initerabilis; tum quia habet anuexum solenne votum continentia; tum denique, quia hæc est communis Theologorum sententia, antiquorum & recentiorum, vno Durando concepto, & Caeterano.

Sunt autem contra hanc sententiam duo argumenta. Primum est, quia Subdiaconatus olim nõ erat Ordo sacer, sed postea factus est à Pontificibus, vt aperte testatur Innocentius III. cap. A multis, de atate, & qualitate, & ordine præficiendum, & idem Innocentius III. cap. Miramur, extra, de seruis non ordinandis: & Urbanus II. can. Nullus, dist. 60. Vnde Magister, lib. 4. dist. 24. dicit, Subdiaconatum, & Ordines minores ab Ecclesia introductos, cum Apostolorum tempore non fuissent.

RESPONDEO, non esse idem, Ordinem sacrum, & Sacramentum: multi enim existimant, Ordines minores esse Sacramenta, cum tamen non possint eos vocare Ordines sacros, Vt enim rectè docet Magister loco notato, omnes Ordines sunt sacri, sed primi tres dicuntur per excellentiam sacri, quia proximè contingunt res sacras Presbyter enim Eucharistiam cõsecrat, & ministrat. Diaconus defert eam: Subdiaconus sacra vasa contingit, & præbet.

Olim tamen Subdiaconis non licebat tangere sacra vasa, vt patet ex Concilio Laodicensi, cap. 21. & ex can. Nullus, distinct. 24. qui ex decretis Syluestri sumptus est: & ea ratione non dicebatur Ordo sacer. Nec ex Ordine Subdiaconorum poterat eligi Episcopus, sed tantum ex Ordine Presbyterorum,

rum, & Diaconorum: tamen postea concessum est Subdiaconis, tangere sacra vasa, vt patet ex can. Non liceat, dist. 23. & cœperunt etiam ex Subdiaconis eligi Episcopi, vt patet ex Innocentio, & Urbano locis notatis.

Quod autem Magister dicit, Subdiaconos ab Ecclesia introductos, nō sic debet intelligi, quasi Ecclesia eum Ordinem instituerit; sed videtur Magister existimasse, vsum horum Ordinum non cœpisse tempore Apostolorum, sed postea, quōd videlicet antea ob fidelium paucitatem, nō essent tot Ordines necessarij. Sed neque hoc videtur esse verum: nam sanctus Ignatius, qui tempore Apostolorum floruit ferē omnium Ordinum meminit, in epist. ad Heronem & in alia ad Antiochenos.

SECUNDVM argumentum, Subdiaconi poterant ordinari à Chorepiscopis, vt patet ex Concilio Antiocheno, can. 10. At Chorepiscopi erant simplices Presbyteri, qui Ordinis Sacramentum conferre non possunt; igitur Subdiaconatus non est Sacramentum Ordinis.

RESPONDEO, duo fuisse genera Chorepiscoporum (vt diximus in disputatione de Clericis) quorum alij erant veri Episcopi, sed in aliena diœcesi morabantur, vt nunc in Germania Suffraganei, & de his loquitur Concilium Antiochenum; alij erant solum Presbyteri, & ab his negat Damasus epist. 4. posse ordinari Subdiaconos.

CAPVT OCTAVVM.

Minores etiam Ordines Sacramenta esse.

DENIQUE, de minoribus Ordinibus, minus probabile est, quōd Sacramenta sint, quā de Subdiaconatu; nam neque est ita communis sententia, sicut de Diaconatu, & Subdiaconatu; & certum est, leuiora esse munera horum Ordinum, quā superiorum.

Absolutè tamen probabilior sententia est, quæ Ordines omnes Sacramenta esse docet, quā ea, quæ id negat. PRIMO, quia id asserunt omnes veteres Scholastici, Durando excepto. ET ex recentioribus grauissimi quique, vt Fran-

DD 4

ciscus

ciscus Victoria in summa de Sacramentis, *Petrus à Soto*, lect. 4. de Sacramento Ordinis, & alij. TERTIO, id videtur sensisse *Concilium Florentinum*: Vbi enim dixit, Sacramentum Ordinis esse sextum Sacramentum, & materiam huius Sacramenti esse id, quod porrigitur in Ordinatione: continuo ponit exempla de Ordine Sacerdotis, Diaconi, & Subdiaconi; & addit, idem de aliis Ordinibus intelligendum. Neque dissentit *Concil. Trident.* nam sess. 23. cap. 2. septem Ordines numerat; & postea cap. 3. absolute Ordinem Sacramentum esse dicit. QUARTO, Minores Ordines non possunt iterari, igitur imprimunt characterem; igitur Sacramenta sunt.

Vna est obiectio in contrarium, quia si quot Ordines sunt, tot Sacramenta esse ponamus; iam Sacramenta non erunt septem, sed quatuordecim.

RESPONDEO, omnes Ordines licet sint per se singuli Sacramenta, tamen vnum Sacramentum censerent, quia vnum sunt, vel genere, vel quia ad vnum finem omnes referuntur.

CAPVT NONVM.

Manus impositionem ad essentiam Sacramenti Ordinis pertinere.

SEQVITVR TERTIA controuersia, de materia, & forma huius Sacramenti. Conuenit autem inter omnes, materiam esse aliquod signum sensibile, formam autem esse verba, quæ dicuntur, dum illud signum exhibetur. Quamuis enim Scriptura non meminerit verborum; tamen aperte scribunt verba requiri, antiquissimi Patres, vt *Ambrosius* in cap. 4. 1. ad *Timoth.* *Hieronymus* in cap. 58. *Isaiæ*, & *Augustinus* in serm. de gestis cum Emerito: & idem patet ex antiquo Ordine Romano, & ex omnibus, qui de hoc Sacramento tractant.

SED quia in Ordinatione Presbyteri & Diaconi, duplicia signa exhibentur, nimirum impositio manuum, & porrectio instrumenti, vt calicis & patinæ in presbyteratu; & libri Euangeliorum in Diaconatu; ideo quæstio existit, vtrum horum signorum sit essentialis materia Sacramenti. Duæ sunt autem Theologorum sententiæ.

Alii enim existimant, manus impositionem esse accidentariam, & solam instrumentorum porrectionem esse essentialem: ita Dominicus à Soto, dist. 24. quæst. 1. artic. 4. & alij quidam.

Fundamenta eorum sunt tria. PRIMVM, quia in Concilio Florentino non alia assignatur materia, nisi instrumentorum porrectio.

SECUNDVM, qui Innocentius III. cap. Pastoralis, de Sacramentis non iterandis, & Gregorius IX. cap. Presbyter, eodem titulo, dicunt non debere iterari Ordinationem factam sine manus impositione, sed supplendum esse, quod omissum est. Ibidem etiam addit Gregorius, manus impositionem esse ritum ab Apostolis introductum.

TERTIVM, Sacerdotes fiunt, cum eis dicitur: *Accipe potestatem offerendi sacrificium.* Sed tunc non imponuntur manus, sed tantum porrigitur calix cum vino, & patina cum pane, ut patet ex Ordine Romano antiquo, & ex Pontificali, quo nunc Ecclesia utitur; ergo manus impositio, quæ postea accedit, ad essentiam Sacramenti non pertinet. Maior propositio probatur, quia alioqui esset fallax illa concessio potestatis, si tunc ea reuera non acciperetur. Et PRAETEREA Apostoli in vltima Cæna facti sunt Sacerdotes, ut habet Concil. Trident. sess. 22. cap. 1. ergo & nunc Sacerdotes fiunt, cum datur eis potestas consecrandi, & offerendi Eucharistiam. Idem enim est: *Hoc facite in meam commemorationem*, quod audierunt Apostoli in vltima Cæna; & *Accipite potestatem offerendi, &c.* quod nos audimus, cum ordinamur Sacerdotes.

ALTERA sententia est longè probabilior, & verior, videlicet, non solam instrumentorum porrectionem, sed etiam manus impositionem esse materiam essentialem. Id quod affirmat ex recentioribus, Petrus à Soto, lect. 5. de Sacramento Ordinis; Martinus Ledcinius in 4. quæst. 36. artic. 4. ad 1. Cardinalis Hofius in Confessione Polonica, cap. 50.

Probat hęc sententia. PRIMO, quia Scripturæ passim tradunt pro symbolo externo Ordinationis, manus impositionem, ut patet ex locis adductis, Actor. 6. 13. & 14. 1. Tim 4. & 5. & 2. Timoth. 1.

RESPONDENT, impositionem manuum requiri, sed non esse

esse de essentia. **C**ONTRA, si ita est, non possumus convincere hæreticos, Ordinationem esse Sacramentum propriè dictum, quia non possumus in Scriptura demonstrare symbolum externum huius Sacramenti. **D**EINDE, si ita licet exponere, poterimus negare materias omnium aliorum Sacramentorum: dicam enim, aquam non esse de essentia in Baptismo secundum Scripturas, nec vinum in Eucharistia, nec oleum in Extrema unctione, &c. **P**RÆTEREA Scriptura, non solet in aliis Sacramentis tradere nisi essentielles ceremonias, & vix etiam illas integrè: quis ergo sibi persuadeat, in hoc Sacramento semper nominari ritum accidentarium, omisso essentiali? **D**ENIQUE Paulus dicit, per manus impositionem dari gratiam, 1. Timoth. 4. & 2. Timoth. 1. Ergo manus impositio est pars Sacramenti essentialis: non enim gratiæ promissio facta est ceremoniis accidentariis, sed essentialibus.

Neque valet, quod obiiciunt de Confirmatione, quæ Actor. 8. dicitur dari per manus impositionem, & tamen non est illa materia essentialis eius Sacramenti, sed Chrisma. Iam enim hoc dissolvimus in disputatione de Confirmatione, ubi ostendimus, manus impositionem in Confirmatione esse de essentia, quia per illam signantur Chrismate frontes fidelium.

SECUNDO, idem probo ex traditione Pontificû, & Conciliorum. Clemens lib. 8. constit. cap. 2. & sequentibus, Damasus epist. 4. Innocentius I. epist. 22. ad Episcopos Macedonia. Leo I. epist. 87. ad Episcopos Africae, & ex recentioribus Alexander Papa II. can. Ex multis, 1. quæst. 3. & Urbanus II. can. Daibertum, 1. quæst. 7. & alij passim.

Item ex Conciliis Nicænum, can. 9. Antiochenum, can. 10. & 17. Carthaginense IV. can. 23 & 4. & omnia alia antiqua Concilia passim affirmant, manus impositione conferri Ordines.

Ipsam etiam **T**RIDENTINUM Concilium (quod est observandum propter eos, qui post Concilium celebratum, aliter sentiunt) sess. 14. cap. 3. de Extrema unctione dicit, Ministrum Extremæ unctionis esse Episcopum, aut Presbyterum ritè ordinatum, per manus impositionem. Et sess. 23. can. 4. de Sacramento Ordinis habet hæc verba: *Si quis dixerit per*
sacram

sacram Ordinationem non dari Spiritum sanctum, ac proinde frustra Episcopum dicere; Accipe Spiritum sanctum, anathema sit. Vbi Concilium declarat, tunc ordinari Presbyteros, & tunc dari illis gratiam Spiritus sancti, cum eis dicitur: *Accipite Spiritum sanctum.* At cum hoc dicitur, manus imponitur, ut patet ex Pontificali, & Ecclesie consuetudine; ergo sentiebat Conciliū, illam impositionē manus esse de essentia.

DENIQUE idem etiam ex Patribus probari potest. Nam **GRAECI** Ordinationem vocant *Χεροτονια*, id est, manus impositionem. & scribit Simeon Metaphrastes in vita S. Iohannis Chrysofomi, cum ei manus imponeret Episcopus Antiochenus, ut eum crearet Presbyterum, continuò descendisse in eum visibiliter Spiritum sanctum in forma columbae.

AMBROSIVS lib. de dignitate sacerdotali. cap. 5. hac caeremonia dicit perfici Ordinationem: *Homo, inquit, manum imponit, & Deus largitur gratiam.* **HERONYMVS** in cap. 58. Itaque: *Ordinatio, inquit, non solum ad imprecationem vocis, sed etiam ad impositionem impletur manuum.* **AVGVSTINVS** libro de gestis cum Emerito, & alibi, manus impositione ordinari dicit Sacerdotes: quod idem omnes veteres passim docent.

Dicere autem, omnia Concilia, Pontifices, & Patres loqui de accidentaria caeremonia, ridiculum est: cum nusquam ponant aliam caeremoniam, & saepe ex professo tractent de ritu Ordinationis. Quis enim credat tot Patres & Concilia, cum nihil frequentius tractent, quam Ordinationes Sacerdotum, ne semel quidem attigisse id, quod ad essentiam Sacramenti pertinet?

TERTIO, idem probatur ex Scholasticis: ne videatur nostra sententia noua in scholis. Certè S. Thomas in 4. dist. 25. quaest. 1. artic. 1. dicit, in impositione manuum dari gratiam Sacramentalem: ex quo sequitur eam impositionem esse partem Sacramenti. S. Bonaventura, Scotus, Paludanus, dist. 24. & Altrisdorensis in sua summa, part. 4. aperte dicunt, de essentia esse manuum impositionem.

Ut igitur argumentis respondeamus, **OBSERVANDVM** est **PRIMO** in Ordinatione presbyterorum, de quibus praecipue disputatur, duas conferri potestates. Vnam, consecrandi Eucharistiam, quae dicitur potestas in corpus Christi
verum,

verum, Alteram, absoluendi à peccatis, quæ dicitur potestas in corpus Christi mysticum.

SECUNDO. Nota, propter has duas potestates, duas esse in Ordinatione presbyterorum præcipuas cæremonias. Vnam, qua Episcopus porrigit futuro presbytero patinam cum hostia, & calicem, cum vino, ac dicit: *Accipe potestatem offerendi sacrificium, &c.* Alteram, cum post Missam Episcopus manus imponit, & dicit: *Accipe Spiritum sanctum, quorum remisisti peccata, &c.* Vtraque autem cæremonia, non solum habetur in Pontificali, & est in vsu Ecclesiæ, sed habetur etiam in antiquo Ordine Romano.

TERCIO. Nota, vtramque cæremoniam esse essentialem, vt rectè docet, atque explicat Scotus. Nam per vnã confertur vna potestas, per alteram altera; siue sint duo characteres, siue vnus, qui in secunda cæremonia extendatur. Neque est probabile, quod quidam dicunt, in vna totum dari, & in altera tantum explicari, quod est datum in alia. Nam in primis verba illa: *Accipe potestatem, & Accipe Spiritum sanctum*, non significant explicari, sed significant reuera tunc dari. DEINDE, omnium consensu, Christus diuisit has duas potestates, cum ordinauit Apostolos, & vnã tradidit in cæna, cum ait: *Hoc facite*; alteram post resurrectionem, cum ait: *Accipite Spiritum sanctum*. Cur ergo non possit, immò & debeat etiam Ecclesia diuidere, & dare vnã post aliam?

QUARTO. Nota, Patres, & Concilia non consueuissent explicare totum ritum Sacramentorum, non enim scribebant libros rituales; sed solum attigisse vnã partem essentialem, ex qua cetera omnia intelligerentur: erant enim ritus eiusmodi notissimi omnibus ex frequenti vsu.

Ex his ergo ad PRIMVM RESPONDEO; Concilium Florentinum non explicuisset totum ritum, sed solum vnã partem; quemadmodum etiam Concilium Carthaginense, quod tantum meminit impositionis manuum, non explicuit totum ritum, sed tantum eam partem, quam postea omisit Concilium Florentinum: vtrumque autem Concilium rectè docet, neque vnũ cum altero pugnat.

Cur autem Concilium Florentinum ex duabus partibus magis exprimere voluerit porrectionem instrumentorum, quam impositionem manuum, duplex ratio esse potuit. VNA, quia

quia intendebat assignare pro materia rem aliquam subsistē-
tem, sicut fecit in Baptismo, Confirmatione, Eucharistia, &
Extrema vnctione: res autem subsistens non est impositio
manuum, sed calix, & patina, &c. ALTERA causa est, quia
fortasse Armeni, qui à Concilio instruebantur, in hac re erra-
bant, & non in alia.

Ad SECUNDVM RESPONDEO; ea loca Innocentij, &
Gregorij fauere nostræ sententiæ. Quod enim Pontifices no-
lunt repeti cæremonias ritè peractas, & tamen suppleri, quod
est omissum; indicat eas cæremonias posse diuidi, & dari di-
uerso tempore, & esse efficaces quocunque tempore dentur.
Quod autem Gregorius dicit, manus impositionem esse ri-
tum ab Apostolis introductum; non sic debet accipi, quasi
Apostoli hunc ritum instituerint, sed quia ipsi primi cœpe-
runt illum vsupare in Ordinationibus.

Ad TERTIVM RESPONDEO, Sacerdotes ordinari, cùm
illis dicitur: *Accipe potestatem sacrificium offerendi*; sed or-
dinari etiam postea, cùm illis dicitur: *Accipe Spiritum san-
ctum*. Nam accipiunt per varias cæremonias, varias potesta-
tes.

Atque hinc soluitur argumentum de Diaconis, quod feci-
mus quæst. superiore. Nam primi Diaconi fuerunt ferè ordi-
nati ad quædam ministeria, per manus impositionem, non
autem fuerunt ordinati ad legendum Euangelium, quia non
erat opus: nunc autem per varias cæremonias, ordinantur ad
varia ministeria. Credibile autem est, Dominum instituisse
istas omnes materias Ordinum, non quidem in particulari,
sed generatim, monendo Apostolos, vt Ordines conferrēt per
cæremoniam instrumentorum, quibus significaretur eorum
potestas.

CAPVT DECIMVM.

De effectu huius Sacramenti.

AM verò de effectu conuenit inter Catholicos,
duplicem esse effectum huius Sacramenti. PR I-
MO, potestatem spiritualem perpetuam, in cuius
signum imprimitur character. SECUNDO, gra-
tiam gratum facientem, qua possint ordinati ritè fungi suo
munere.

Hæc.

Hæretici huius temporis, characterem præcipuè negant. Volunt enim ministerium Ecclesiasticum esse simplex officium, quod possit dari, & auferri; proinde eras fieri laicos, qui sunt hodie ministri, vel Pastores. De qua re differimus in disputatione de Sacramentis in genere. Sufficiant nunc duo testimonia veterum.

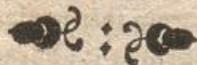
CYPRIANVS in serm. de ablutione pedum: Nemo, inquit, sacros ordines iterum renouat, & c. AVGVSTINVS lib. 2. contra epistolam Parmeniani, cap. 13. *Vtrumque, inquit, Sacramentum est, & quadam consecratione datur; illud cum baptizatur, istud cum ordinatur. Ideò in Ecclesia Catholica vtrumque non licet iterare.* & lib. de bono coniugali, cap. 24. *Si fiat, inquit, Ordinatio Cleri ad plebem congregandam, etiam si plebi congregatio non subsequatur, manet tamen illi ordinati Sacramentum Ordinationis, & si aliqua culpa quòq; ab officio remoueatur, Sacramento Domini semel proposito non carebit, quamuis ad iudicium permanente.* In sermone autem de gestis cum Emerito, ipsum etiam nomè characteris ponit, ob quem dicit non posse iterari Ordinatione. Vide etiam multa decreta de hac re, apud Gratianum, l. 1. quæst. 7.

CAPVT XI.

De Ministro.

DE Ministro Ordinationis differimus in disputatione de Sacramentis in genere. Res autem perspicua est, cum nunquam Ecclesia agnouerit Presbyteros, vel Diaconos, nisi ab Episcopis ordinatos.

Vide Concilium Ancyranum, cap. 12. Antiochenum, can. 10. Epiphanium hæres. 75. Damasum epist. 4. Hieronymum in epistola 85. ad Euagrium, Chrysostomum, Theodorum, & alios in 3. & 4. caput, prioris, ad Timotheum,

CAPVT XII.

De Cæremoniis.

DVÆ sunt cæremoniæ, quas aduersarij reprehendunt, videlicet vñctio, & rasura; vnde per contemptum vocant Catholicos Sacerdotes, vñctos, & rasos. Sed de rasura disseruimus in disputatione Clericis: illa enim etsi est cæremonia Sacerdotum, non tamen fit in ipsa consecratione sacerdotali, de qua modo agimus.

Vñctio autem est cæremonia verè Sacramentalis, quamquam accidentaria: siquidem in ipsa Ordinatione vngitur caput Episcopis, & manus Presbyteris.

De hac cæremonia dicit Kemnitius in 2. parte Examinis, pag. 117. & sequent. **PRIMO**, Christum, & Apostolos eos non fuisse. **SECUNDO**, in historia Ecclesiastica nullum extare exemplum. **TERTIO**, Ambrosium, & alios Patres eius non meminisse; si excipiamus supposititios lib. Cypriani, & Anacleti. **QUARTO**, in Ecclesia Græca non fuisse receptam istam vñctionem, vsque ad annum M. CC. immò etiam antiquis displicuisse, vt colligitur ex Innocentio III. cap. Cùm venisset, de sacra vñctione. **QUINTO**, ritum esse Iudaicum, proinde non magis vsurpandum, quam sacrificia ouium, & bouum: quod vltimam accepit ex Caluino, lib. 4. Instit. cap. 19. §. 30. & 31.

RESPONDEO, ista omnia esse mendacia. Nam quod attinet ad exempla Christi, & Apostolorum, Kemnitius non probat eos non fuisse vsos vñctione; nos autem contrarium probare possumus. Nam Dionysius, capite 4. hierarchiæ Ecclesiast. dicit, Pontificem vti sacro oleo in omni ferè consecratione Pontificali, idque traditum esse ab Apostolis: constat autem vnã, & præcipuam, & frequentissimam ex Pontificalibus consecrationibus, esse Ordinationes Sacerdotum.

DEINDE, quod addit de historia Ecclesiastica, est expressum mendacium. Nam libro 10. hist. Eusebij, cap. 4. secundum Græcam fidem, fit aperta mentio vñctionis sacerdotalis.

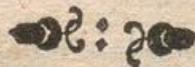
Item

Item **Simcon Metaphrastes** in vita S. Ioannis Chrysoctomi quæ habetur tomo primo Suriij, scribit eum inunctum fuisse cum Episcopus fieret Constantinopolitanus; & **Petrus Chrysolologus** in serm. de S. Seuero, refert eum inunctum, cum ordinaretur Episcopus Rauennæ.

TERTIO, quod scribit Kemnitius de Patribus, est etiam mendacium. Nam **PACIANVS** Ambrosij æqualis, in epist. 3. ad Sympronianum: *Plebi vestræ*, inquit, *unde Spiritum, quam non consignat vnctus Sacerdos?* **ITEM** **Gregorius** lib. 4. in libros Regum, cap. 5. multa dicit de ista vnctione Sacerdotum. Quibus addo, velit nolit Kemnitius, auctorem de operibus Cardinalibus Christi, in sermone de Chrismate: esse enim is auctor non est Cyprianus, est tamen auctor omnium consensu antiquus, & doctus.

QUARTO, mendacium est, in Ecclesia Græca non fuisse usum vnctionis, vsque ad annum M. C. C. Contrarium enim docent testimonia allata Dionysij, Eusebij, Metaphrasta. Neque **INNOCENTIUS** iis repugnat, solum enim reprehendit Græcos sui temporis, quod hanc cæremoniam negligenter: neque dicit, antiquis eum ritum displicuisse. Illa enim verba: *Non iudaizat Ecclesia, sicut antiqui mentiuntur, qui neque Scripturas, neque Dei nouere virtutem; sine dubio corrupte leguntur, & pro (antiqui) legendum est (aliqui) nec enim ita absolute reprehenderet antiquos, præsertim cum ipse ex antiquis suam sententiam prober.*

DEINQUE quod Calvinus, & Kemnitius dicunt, Iudaismum esse, vti vnctione, sæpè à nobis refutatum est. Non enim est Iudaismus, vti rebus quibus utebantur Iudæi, si id fiat cum alia forma verborum, & alio ritu, atque ad alium finem; alioqui etiam Iudaismus esset, vti aqua in Baptismo, & pane in Eucharistia, cum etiam Iudæi habuerint aquas expiationis, & panes propositionis.

DE MA.